

УДК 78.07:37.015.3]"201"
DOI 10.32461/2226-3209.1.2021.229570.

Цитування:

Брайченко Т. Ф. Музична діяльність у психолого-педагогічному ракурсі: аналіз праць початку ХХІ століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 1. С. 118-124.

Braichenko T. (2021). Musical activity in psycho-pedagogical perspective: analysis of works of the beginning of the XXI century. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 1, 118-124 [in Ukrainian].

Брайченко Тетяна Федосіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри академічного
і естрадного вокалу та звукорежисури
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7359-2946>
tefebra@gmail.com

МУЗИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ РАКУРСІ: АНАЛІЗ ПРАЦЬ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Метою роботи є розкриття інноваційних поглядів на значення музичної діяльності в симбіозі психологічного та педагогічного підходів. **Методологія** дослідження полягає у вивченні та аналізі педагогічної, музикознавчої, мистецтвознавчої джерельної бази, аналізі, систематизації та узагальненні наукових та методичних джерел. **Наукова новизна** роботи полягає у вивченні особливостей дослідження науковцями музичної діяльності у психолого-педагогічному ракурсі із врахуванням особливостей мінливого соціокультурного середовища початку ХХІ ст., а також узагальненні наявних інноваційних методів та поглядів на трактування сутності «музичної діяльності» та її впливу на особистість дитини. **Висновки.** Музична діяльність у наукових розвідках ХХІ ст. вивчається у традиційному психолого-педагогічному підході, але із врахуванням інноваційних педагогічних концепцій (К. Орф, З. Кодай, Ж. Даклькроз, Ш. Сузукі) та введенням оновленої методики. Серед актуальних у ХХІ ст. методик навчання музичній діяльності є наступні: чергування різних видів творчості, використання різних творчих методів, розвиток єдності рухових та музичних здібностей, імпровізування, активне музичне сприйняття, поєднання колективних та індивідуальних видів музичної діяльності, участь у мистецьких та культурних подіях, спілкування із митцями, залучення батьків у навчання.

Ключові слова: музична діяльність; соціокультурне середовище; психолого-педагогічний підхід; інноваційні методи; музичне виховання; новітні концепції музичної освіти.

Braichenko Tetyana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Academic and pop vocals and sound design National Academy of Management Culture and Arts

Musical activity in psycho-pedagogical perspective: analysis of works of the beginning of the XXI century

The purpose of the article is to reveal innovative views on the importance of musical activity in the symbiosis of psychological and pedagogical approaches. **The methodology** consists of the study and analysis of pedagogical, musicological, art history source base, analysis, systematization, and generalization of scientific and methodological sources. **The scientific novelty** of the work is to study the features of the study of musical activity from a psycho-pedagogical perspective, taking into account the changing socio-cultural environment of the early 21st century. **Conclusions.** Musical activity in scientific works of the 21st century is studied in the traditional psycho-pedagogical approach but taking into account innovative pedagogical concepts (K. Orff, Z. Kodai, J. Ducklcroze, S. Suzuki) and the introduction of an updated methodology. Among the relevant in the 21st-century methods of teaching music are as follows: alternation of different types of creativity, use of various creative methods, development of unity of motor and musical abilities, improvisation, active musical perception, the combination of collective and individual types of musical activity, participation in artistic and cultural events, communication with artists, the involvement of parents in education.

Key words: musical activity, sociocultural environment, psycho-pedagogical approach, innovative methods, music education, the latest concepts of music education.

Актуальність теми дослідження. Музика та музична діяльність привертають увагу науковців різних галузей впродовж більше двох з половиною тисячоліть. Ще у VI ст. до

н.е. давньогрецький філософ та математик Піфагор (бл. 570–490) назвав музику однією з чотирьох точних наук — Квадривіуму, — що, разом із Тривіумом, складала *Сім вільних наук*

античний шкільній традиції. Термін «Квадривіум» буквально означає «чотиридоріжжя», тобто чотири шляхи, що ведуть до пізнання Істини.

У середині першого тисячоліття нашої ери завдяки ґрунтовним працям римського філософа-неоплатоніка та теоретика музики Боеція (бл. 450– бл. 520), латинського письменника Марціана Капелли (перша половина V ст.) та грецького філософа і теоретика музики Арістіда Квінтіліана (III–IV ст.) музика (а, точніше, гармонія) стає однією із основних дисциплін античної школи. Боецій є автором трактату про Музику як одну з чотирьох дисциплін Квадривіуму. М. Капелла у своїй праці «Про одруження філології та Меркурія», спираючись на праці Цицерона, Евкліда та інших давньоримських та давньогрецьких мислителів та філософів, дає короткий опис усіх семи дисциплін. А. Квінтіліан (на праці якого також спирається М. Капелла) створює чи не найперший підручник з музичної дисципліни, розглядаючи її у широкому сенсі та аналізуючи її зв'язки із іншими основними дисциплінами. Діячі Античної епохи усвідомлювали визначну, перш за все, виховну роль музики у становленні людини та громадянина, саме тому Музика (що трактувалася як точна дисципліна, близька до математики) відігравала у житті греків та римлян виключну роль.

Пізніше, у період Відродження (кінець XIII–XVI ст.), саме така антична шкільна традиція стала основою європейського навчання. Цікавим фактом є те, що Квадривіуму передувало вивчення Тривіуму («формальних», або гуманітарних наук), після чого учень вважався підготовленим для оволодіння дисциплінами Квадривіуму («реальних», або точних наук).

У наступні історичні періоди (новий та новітній час) роль музичної освіти та музичної діяльності також вважалася виключною: музика обов'язково входила до числа дисциплін домашньої освіти заможних верств населення європейських країн, а з появою обов'язкової середньої освіти з'явилася у програмі шкільного навчання. У шкільному навчанні музика як одна з мистецьких дисциплін (поряд із малюванням) викладається і у XXI ст. у початковій та середній школі та входить до курсів «Художня культура» (світова та українська), обов'язкових для усіх спеціальностей ЗВО. Це викликано тим, що потужна виховна роль музики у становленні особистості дитини, у розвитку її ціннісної,

естетичної та образної сфер, у формуванні її художнього смаку є беззаперечною.

Таким чином, можна зробити висновок про споконвічне визначення великої ролі музики та музичної діяльності для становлення людини та громадянина. Ця істина лишається незмінною і сьогодні, на початку XXI ст., являючи собою певну загальнолюдську константу в освітній сфері. Водночас постає логічне запитання: які саме з аспектів музичної діяльності та творчості, особливостей та механізмів їхнього впливу на особистість зазнали видозмін, відійшли на другий план, або, навпаки, стали найактуальнішими у дослідженнях вчених перших двох десятиліть XXI ст. у зв'язку із змінами соціокультурного простору, світоглядних, естетичних та мистецьких засад означеного періоду, що відбулися та продовжують відбуватися в епоху інформаційних технологій постіндустріального суспільства.

Як нам вдалося помітити, разом із великою кількістю досліджень, присвячених аналізу ролі музики у становленні певних сфер особистості дитини та аналізу значення музичної діяльності у різних аспектах та контекстах, недостатньо вивченими лишаються зміна місця музики (та музичної діяльності) у житті людини XXI ст. та трансформація взаємозв'язків музичної діяльності із іншими видами життєдіяльності людини як у широкому (у контексті впливу на становлення загальної культури людини), так і у вузькому (у контексті впливу на становлення музиканта-професіонала) сенсах. Враховуючи безсумнівне значення музики у формуванні людської особистості, з одного боку, та недостатнє висвітлення сучасних тенденцій у вивченні цього феномену із врахуванням нових реалій, з іншого, обрана тема статті видається актуальною.

Аналіз досліджень і публікацій. У першу чергу, потрібно звернути увагу на ракурси досліджень XXI ст., під якими аналізується музична діяльність та її зв'язки із іншими напрямками діяльності. Якщо розглядати специфіку підготовки майбутніх вчителів музики, то найпоширенішими є вивчення просвітницького спрямування музики: як «музично-просвітницьку діяльність» (Л. Гаркуша, О. Мельник) та «музично-пізнавальну» (В. Федорчук), у контексті якої останнім часом почала відокремлюватися галузь «музично-самоосвітньої діяльності» (С. Барановська, Пен Чжу). Також набуває популярності розгляд музичної діяльності як складової «музичної терапії» (або

«музикотерапії») (О. Волик, Н. Дячук, В. Кавун, Е. Куцин, І. Малашевська, Т. Строгаль). У контексті розкриття творчого потенціалу вивчається «музично-творча діяльність» (В. Холоденко) та «музично-творчий потенціал» (О. Гусаченко), менше опрацьований напрямок «музично-сценічної діяльності» (Г. Кондратенко). Новим словом є вивчення «музично-дозвіллевої діяльності» (Є. Чугунова).

Продовжує розвиватися і вже традиційний, психолого-педагогічний ракурс досліджень музичної діяльності: «музично-педагогічні дослідження» (у тому числі ті, що стосуються музично-педагогічної освіти, музично-педагогічної творчості і компетентності) (Г. Ніколаї, О. Овчарук, Л. Побережна, Н. Радван, Р. Савченко, М. Сегеда, Н. Утешева, Н. Філіпчук). Також привертають увагу науковців різних галузей, переважно педагогічних, питання «музично-виконавських аспектів» становлення майбутніх викладачів музичних дисциплін та студентів музичних спеціальностей (Н. Лаврентьєва, В. Міщанчук, О. Рябова), питання «музичного» та «музично-естетичного виховання» та смаку (А. Вільчківська, О. Волик, В. Кавун, Лі Жуїцін, О. Сирожко) та розвиток музично-інтелектуальної сфери (О. Петрикова). Також потрібно відмітити, що у переважній більшості праць музична діяльність та суміжні питання вивчаються на гуманістичних засадах (С. Горобенко, З. Еманова, І. Коваленко, Г. Стець).

Метою дослідження є розкриття інноваційних поглядів на значення музичної діяльності в симбіозі психологічного та педагогічного підходів.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про нову трактовку та сутність музичної діяльності у ХХІ ст., хочеться навести дуже цікаву та по-філософськи глибоку статтю Н. Кондратьєвої «Квадривіум — важлива частина освіти ХХ століття» [3], де авторка, продовжуючи аналіз стану чотирьох наук традиційних дисциплін Квадривіуму у ХХ ст., розмірковує саме над станом музики та музичної творчості у ХХ ст., спираючись на інтерв'ю, біографічні матеріали та пояснення принципів власної творчості шістьома композиторами ХХ ст. Дуже влучним є твердження науковиці про те, що традиційні науки Квадривіуму у ХХ ст. значно змінили свій вигляд, свою сутність, в першу чергу, через появу міцних зв'язків із іншими дисциплінами. Це яскраво відображає математика, в середині якої сформувалися такі

розділи, як математична фізика, алгебраїчна геометрія та ін. Однак і музика демонструє подібну тенденцію: коли композитори шукають нове звучання, здатне виразити нові технічні, математичні ідеї, зосереджуються на технічних особливостях (вібрація, інтервали, математичні формули та ритми). Під враженням нових ідей науково-технічного прогресу композитори відкривають нові музичні форми для вираження цих ідей, нового розуміння Всесвіту та себе. Разом із появою наукових відкриттів вакууму Всесвіту у музиці починаються пошуки аналогу — тиші, що «звучить». Це, на перший погляд, є відмовою від усіх попередніх традиційних досягнень класичної музики (форми, змісту, гармонії, мелодійності), але, з іншого, є першими кроками на шляху до відкриття нових традицій, співзвучних новим знанням, відкриттям, світобаченню та світорозумінню: «Пошук нових форм, точніше, безформності (дематеріалізації) руйнував класичні гармонії, що виявлялися у співзвучних пропорціях. Вільна атональність вела до розкладу музичної форми. Кудись відходила краса. Або народжувалася нова?..» [3, 133].

Від себе додамо, що усі наведені зміни торкнулися також характеру і способів музичної діяльності, що відходили від традиційних та знаходилися у стані оновлення. Аналізуючи у такому ж напрямку стан музики ХХІ ст., підкреслимо, що наведена тенденція пошуків, інтеграції музики із іншими науками (і точними, і гуманітарними) через обмін-збагачення ідеями, положеннями, методологією у ХХІ ст. тільки поглибилася, в результаті чого музика стає міждисциплінарною наукою, що активно відновлює втрачені зв'язки із іншими мистецькими та гуманітарними дисциплінами (що були у період синкретичності мистецтва) та нарощує нові зв'язки із точними та сучасними технічними науками.

Продовжуючи огляд літератури за проблематикою сучасного трактування музичної діяльності, наведемо думки українського науковця В. Холоденко (2000). Автор підкреслює, по-перше, унікальність соціокультурної ситуації початку 2000-их рр., що полягає у її постійній мінливості, у структурних змінах діяльності соціальних інститутів естетичної освіти, у потребі реформування та наповнення їх новими ідеями. Ці умови визначили проблемні питання, серед яких «дефіцит творчих, неординарних особистостей» [8, 82]. Такі творчі особистості, на переконання автора,

формується саме у початковій школі, і величезну роль у формуванні активної особистості відіграє мистецтво, що сприяє цілісному розвитку особистості не лише через творчу діяльність, де творчість є способом креативної, нестандартної діяльності, але і через розуміння творчої діяльності як мети. Варто підкреслити, що станом на 2020 рік актуальність наведеної статті та її вихідна теза про нестачу неординарних особистостей не втратила своєї актуальності, залишаючись, як і раніше, проблемним питанням не лише сфери освіти, але і інших сфер.

Якщо розглядати практичний бік досліджень музичної діяльності ХХІ ст., то відзначимо, що у традиційному мистецтвознавстві її види розподіляються на наступні: сприйняття музики; виконання музики; музично-творча діяльність (створення музики) та здобуття музикознавчих знань і їхнє використання. Однак важливим для нашої статті є саме новаторські педагогічно-психологічні методики на уроках музики. Такими В. Холоденко називає наступні: чергування різних видів творчості на уроках; використання різних творчих методів — порівняння творів, їхніх елементів, створення проблемно-пошукових ситуацій та ігрових (на нашу думку, тут мова йде про поєднання елементів отримання та застосування теоретичних знань та практичних навичок); *активне використання рухової* (під музику) *та виконавської* (колективної, наприклад, в складі оркестру) *діяльності*. В. Холоденко підкреслює, що розвиток здібностей одного типу у такій багатобічній музичній діяльності сприятиме більш легкому та швидкому розвитку інших здібностей та навичок (підтвердження цієї думки знаходимо у дисертації вітчизняного культуролога Л. Ляшенко, котра ґрунтується на теоретичних позиціях В. Дранкова, С. Рубінштейна, Б. Теплова, В. Чудновського та В. Юркевич [див.: 4, 64; 4, 70–71]). Наступним активним психолого-педагогічним методом музичної діяльності є *поєднання колективних* (ансамблеві, оркестрові колективи) *та індивідуальних видів музичної діяльності*. *Імпровізацію* автор називає ще одним видом діяльності, що здатен підняти технічні навички на новий, творчий рівень та зв'язати фізіологічні навички із творчою уявою, фантазією та внутрішнім слухом і пам'яттю.

Активне музичне сприйняття В. Холоденко називає першорядним видом музичної діяльності, підкреслюючи зростаючу увагу до нього у працях науковців межі II та

III тисячоліть. Тільки вміння чути (не слухати!), співпереживати, емоційно реагувати на музику стане фундаментом для успішного виконання інших видів музичної діяльності та розвитку музичних здібностей. Це пояснюється самою сутністю сприйняття, що є складною категорією психологічної, інтелектуальної і емоційної діяльності, із залученням усього «духовно-практичного досвіду особистості» (уявлення, ідеали, смаки, фантазія та світоглядні ідеї) [8, 86]. Мистецькі знання та досвід уможливають розуміння закладеного у музиці через художні образи змісту та ідейного наповнення.

Остання теза В. Холоденко перегукується із запропонованими Л. Мартинюк (2016) новими векторами музичної діяльності, пов'язаними із соціокультурним середовищем ХХІ ст. Продовжуючи тенденцію вивчення впливу музики на особистість, Л. Мартинюк відзначає сучасну специфіку цього впливу: «Постійне тиражування, репродукування музики у повсякденному житті засобами масової інформації, використання її як фону-емблеми для подачі інформації, зростання обсягу музичної інформації, яку людина повинна переробляти (сприймати, слухати), обумовлює те, що музика стає засобом специфічного інформаційного ускладнюючого впливу на особистість» [5, 72]. У такому разі слухачка музична діяльність інтерпретується автором як складна та багаторівнева діяльність, що активує емоційні, інтелектуальні, психологічні якості та здібності особистості та передбачає власне слухове сприйняття, аналіз (відповідно до слухового досвіду) та пізнання її змісту (що є процесом дій різного порядку, від диференціації музики на окремі елементи, їхнього аналізу, визначення зв'язків (гармонійних, інтонаційних, метроритмічних, ладотональних) до визначення стилістики музики.

У цьому ж напрямку розглядає сучасні особливості музичної діяльності теоретик К. Завалко (2011). Автор підкреслює, що у світі спостерігається тенденція до розділення методів навчання на два протилежні напрямки: *традиційний та інноваційний* (із врахуванням мінливих умов оточуючого світу та новітніх методів у педагогіці, психології, методиці та дидактичній науці). Сам автор виступає в якості прихильника інноваційних методів, серед яких називає педагогічні ідеї К. Орфа, З. Кодая, Ж. Даклькроза, Ш. Сузукі та ін.. [див.: 2, 45]. Новаторськими прийомами К. Орфа є *формування*, в першу чергу,

особистості дитини через навчання, що ґрунтується на єдності взаємозв'язку «музики, руху і мови», а також навчання її мистецтву *імпровізації*, а не інтерпретації (у випадку традиційної музичної освіти). Дані положення перегукуються із принципами Ж. Даклькроза, котрий також виступає за розвиток *єдності рухових та музичних здібностей, музичного сприйняття та використання імпровізацій*. Інший теоретик та музикант-педагог З. Кодай свою інноваційну концепцію музичного виховання будує на твердженні, що основою культури нації та музичної освіти є *народна музика*, яка вміщує в собі кращі та вічні культурні та мистецькі цінності і здатна проникати у душу дитини. Тому композитор та педагог основою музичної діяльності вважає *хорове музикування* (що формує музичне сприйняття, слух, уявлення і т.д.) та віддає перевагу народним пісням у його репертуарі. Концепція Ш. Сузукі включає ряд обов'язкових елементів, дотримання яких забезпечує отримання навичок гри на музичному інструменті: *прослуховування музики та її повторення, засвоєння ігрових дій, формування мотивації до навчання, підбір репертуару, участь батьків* і т.д.

Одним з прикладів відповіді на нові виклики викладацької роботи є стаття О. Гордєєвої (2017), в якій авторка (викладач малювання) саме і концентрується на *психологічних та педагогічних аспектах* сучасної мистецької освіти. Не зважаючи на те, що авторка відштовхується від досвіду викладання дисципліни «Малювання», деякі з її роздумів є актуальними і для психолого-педагогічних аспектів музичної діяльності. Одним з таких, безсумнівно, є робота викладачів із новими категоріями дітей, які з'явилися після політичних подій 2014 р.: *це діти-біженці та діти, в яких на війні загинули батьки (чи батько)*. Як справедливо підкреслює О. Гордєєва, «Для нас, викладачів, це абсолютно нова ситуація. Вивчаючи педагогіку і психологію в коледжах і академіях, ми з таким не стикались. Доводиться читати статті сучасних психологів, як допомогти адаптуватись цим дітям. У складних ситуаціях — радитись із колегами» [1, 128]. О. Гордєєва ділиться власним досвідом з вирішення означеної проблеми. В основному, це творчі заходи, які покликані відвернути увагу дітей, учнів художньої школи, від болючих тем, та допомогти їм поринути у світ мистецтва: «екскурсії, виставки, конкурси, бесіди з викладачами, власні спостереження, розгляд ілюстративного

матеріалу, художня література, народна і сучасна музика, бесіди з цікавими людьми, індивідуальний підхід» [1, 129]. Також дієвим є використання зарубіжного досвіду, зокрема, проведення конкурсів дитячої творчості на державному рівні та активна допомога дітям у соціалізації через створення умов для спілкування з іншими дітьми.

Другим новим проблемним питанням педагогіки ХХІ ст. О. Гордєєва називає *роботу із дітьми з особливими потребами*. Педагог підкреслює два суттєвих моменти, що характеризують сучасний, новаторський підхід до роботи з такою категорією дітей: не ховати їх, а допомогти їм адаптуватись до суспільства, в якому їм доведеться жити; усвідомити, що мистецтво та мистецька діяльність може стати для них арт-терапією та навіть майбутньою професією.

І третім важливим твердженням О. Гордєєвої є підкреслення виключної ролі викладачів сучасних творчих шкіл у формуванні майбутньої української інтелігенції, завдяки чому фахівці різних мистецьких професій здатні змінити в майбутньому портрет України, сформувати нового українця, використовуючи нові педагогічні методи роботи із дитиною у школі, що є початковою ланкою освіти.

Дійсно, музична діяльність може стати в майбутньому для людини професією. Однак це буде невеликий відсоток людей, які оберуть такий шлях. Набагато більше перспектив пропонує заняття музичною діяльністю, що розглядається як *спосіб самореалізації* (К. Завалко, І. Онищук, В. Холоденко). Відомо, що саме мистецтво найбільше збагачує життєвий досвід дитини та «реалізує цілісне буття» особистості [див.: 7, 133]. І. Онищук наводить наступні критерії творчого самовираження дітей дошкільного віку у музичній діяльності: *поява бажання виразити своє творче «Я», здатність дитини проявляти себе у музичній діяльності, сталість і варіативність проявів творчості* [див.: 7, 133]. Враховуючи різні темпи особистісного, фізичного, емоційного та інтелектуального розвитку дітей, І. Онищук відзначає, що сформованість творчого самовираження у музичній діяльності у дітей також буває на різній стадії, що дозволяє розглядати чотири типи творчого самовираження у музичній діяльності від найнижчого, *зародкового* (немає потреби виражати своє «Я» та нецікавість музикою), до найвищого, *гармонійного* (сформована потреба вираження свого «Я» у музичній діяльності,

самостійне знаходження способу вираження власних почуттів та досягнення поставленої мети у різних видах музичної діяльності).

У віднайдених працях на обрану тему відмічаємо ще одну спільну ідею: підкреслення *важливої ролі батьків та вихователів* (вчителів) у спрямуванні дітей до музичної діяльності та підтримці такої потреби, коли вона з'являється в результаті пошуків дитиною способів самореалізації (О. Гордєєва, І. Онищук, Ш. Сузукі).

У такому разі психолого-педагогічний контекст музичної діяльності являє собою поєднання психологічних та педагогічних методів, які викладачі (вихователі, якщо мова йде про дітей дошкільного віку) та батьки *свідомо* застосовують для формування конкретних якостей та здібностей дітей. ХХІ ст. в цьому пропонує великий вибір методичної, навчальної, спеціальної літератури як вітчизняних фахівців, так і зарубіжних, що дозволяє навіть батькам опрацювати та вільно володіти матеріалом за будь-якою проблематикою. Така доступність матеріалів та інформації сьогодні, з одного боку, дозволяє батькам розширити свої можливості різнобічного виховання власної дитини, а, з іншого, досить ускладнює завдання батьків, адже ґрунтовне вивчення питань виховання потребує не лише набуття певного інформаційного мінімуму для розуміння специфічних категорій, понятійного апарату і т.д., але і формування певного психолого-педагогічного досвіду поведінки з дитиною, навичок навчання (особливо в тому випадку, коли професія батьків абсолютно не пов'язана із педагогічною та психологічною сферами).

Цю думку продовжує і Г. Марценюк, котра вбачає головну мету сучасної (2017) педагогіки та психології у музичній сфері у «пошуку нових засобів розвитку музичних здібностей учня» та «віднайденні нових форм роботи, які б активізували творче мислення майбутніх музикантів-виконавців», в тому числі використовуючи новітні психологічні та педагогічні концепції [6, 296]. Однак варто відмітити, що автор підкреслює дуалізм в *універсальності методів розвитку музичних здібностей* (різні види слуху — звуковисотний, поліфонічний, мелодичний, гармонічний, внутрішній, музична пам'ять та ін..) та *варіативності у виборі сучасних форм роботи*. Серед психологічних складових педагогічного процесу Г. Марценюк наводить обов'язкове врахування темпераменту студента (учня), що характеризується певною

сталістю та дає змогу передбачити майбутні складнощі та переваги у музичній діяльності кожного конкретного студента.

Наукова новизна роботи полягає у вивченні особливостей дослідження науковцями музичної діяльності у психолого-педагогічному ракурсі із врахуванням особливостей мінливого соціокультурного середовища початку ХХІ ст., а також узагальненні наявних інноваційних методів та поглядів на трактування сутності «музичної діяльності» та її впливу на особистість дитини.

Висновки. Музична діяльність у наукових розвідках ХХІ ст. вивчається у традиційному психолого-педагогічному підході, але із врахуванням інноваційних педагогічних концепцій (К. Орфа, З. Кодая, Ж. Даклькроза, Ш. Сузукі) та введенням оновленої методики. Серед актуальних у ХХІ ст. методик навчання музичній діяльності є наступні: чергування різних видів творчості, використання різних творчих методів, розвиток єдності рухових та музичних здібностей, імпровізування, активне музичне сприйняття, поєднання колективних та індивідуальних видів музичної діяльності, участь у мистецьких та культурних подіях, спілкування із митцями, залучення батьків у навчання.

Література

1. Гордєєва О. С. Проблемні питання сучасної мистецької педагогіки // Гуманітарні студії НАКККіМ – 2017: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції (Київ, 23 листопада 2017 р.). Київ: НАКККіМ, 2017. С. 127–129.
2. Завалко К. В. Інноваційні концепції музичного виховання // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 11 (16): Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти», 27–29 квітня 2011 року. С. 45–49.
3. Кондратьєва Н. В. Квадриум — важная часть образования XXI века // Interdisciplinary Studies of Complex Systems. №8 (2016). С. 130–142.
4. Ляшенко Л. Л. Феномен таланту в культурологічному дискурсі (на матеріалі життя та творчості Еріха Корнгольда): дис. на здобуття наук. ступ. канд. культ. Київ, 2018. 245 с.
5. Мартинюк Л. В. Музична слухацька діяльність учнів підліткового віку // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2016. Вип. 13(1). С. 72–75.
6. Марценюк Г. П. Психолого-педагогічні аспекти підготовки музикантів-інструменталістів до творчої діяльності // Мистецтвознавчі записки:

36. наук. праць. Вип. 2. Київ: Міленіум, 2017. С. 294–303.

7. Онищук І. А. Музична діяльність як засіб самовираження зростаючої особистості // Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. 2013. Вип. 1. С. 131–140.

8. Холоденко В. О. Види музичної діяльності у процесі розвитку творчої активності молодших школярів // Вісник [Київського Національного університету культури і мистецтва]. Педагогіка: зб. наук. праць. Київ: Видавничий центр «КНУКіМ», 2000. Вип. 2. С. 82–91.

References

1. Gordeeva O. S. (2017). Problematic issues of modern art pedagogy. Humanitarian studies of National Academy of Culture and Arts Management: materials of the International scientific-theoretical conference (Kyiv, November 23, 2017), 2017, 127–129 [in Ukrainian]

2. Zavalko K V. (2011). Innovative concepts of music education. Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 14: Theory and methods of art education: Coll.Scient.works, 11 (16), 45–49 [in Ukrainian]

3. Kondratieva N. V. (2016). Quadrium is an important part of education in the XXI century. Interdisciplinary Studies of Complex Systems, 8, 130–142 [in Russian]

4. Lyashenko L. L. (2018). The Phenomenon of Talent in the Cultural Discourse (Based on the Course of Life and Creative Development of E. Korngold). A dissertation for obtaining an academic degree of candidate of cultural science in specialty 26.00.01 «Theory and History of Culture» (cultural science), 245 [in Ukrainian]

5. Martynyuk L. V. (2016). Music listening activity of teenage students. Update the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions, 13(1), 72–75 [in Ukrainian]

6. Martseniuk H. (2017). Psychological and pedagogical aspects of the preparation of the instrumentalists for creative activities. Art notes: Coll.Scient.works, 2, 294–303 [in Ukrainian]

7. Onyschuk I. A. (2013). Musical activity as a means of self-expression of a growing personality. Scientific Bulletin of the Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Institute, 1, 131–140 [in Ukrainian]

8. Kholodenko V. O. (2000). Types of musical activity in the process of development of creative activity of junior schoolchildren. Visnyk [Kyiv National University of Culture and Arts]. Pedagogy: Coll.Scient.works. Kyiv: KNUCaA Publishing Center, 2, 82–91 [in Ukrainian]

*Стаття надійшла до редакції 10.06.2020
Отримано після доопрацювання 06.07.2020
Прийнято до друку 10.07.2020*